

BAS – Behov av stöd

**Manual för biståndshandläggare
i äldreomsorgen**

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Socialstyrelsen har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

ISBN 978-91-7555-103-6
Artikelnummer 2013-10-12

Publicerad www.socialstyrelsen.se, oktober 2013

Innehåll

Sammanfattning	5
Hur ska BAS användas?	6
Hur ska svarsskalan tolkas?	8
Hur ska frågorna ställas?	9
Varför ett bedömningsinstrument?	12
Om utredningen	13
Äldreomsorgens värdegrund	14
Hur BAS utvecklats	15
Referenser	17
Bilaga 1	19

Sammanfattning

Bedömningsinstrumentet BAS är ett frågeformulär för en halvstrukturerad intervju, där frågor med fasta svarsalternativ följs av en möjlighet att beskriva den äldres aktuella situation mer detaljerat med fri text. Formuläret består av nio övergripande frågor som handlar om aktivitetsområden i daglig livsföring. Om den äldre anser sig ha svårigheter i något av dessa avseenden, kan följdfrågor ställas för varje område. Därefter följer några övriga frågor, varav två om bostaden respektive personligt stöd och fyra om hur den äldre känt sig under den senaste tiden. För varje område där den äldre säger sig ha svårigheter ska handläggaren fråga om den äldre vill ha hjälp eller stöd.

BAS kan användas av biståndshandläggare i samtal med personer som ansöker om äldreomsorg, eller vid uppföljning av redan beslutade omsorgsinsatser. Att använda BAS är en del av den faktainsamling som bör göras vid en behovsbedömning och formuläret kan användas vid alla ärenden där handläggaren bedömer det lämpligt. Om den äldre är intresserad av att få en utredning av olika aspekter av sin livsföring, så är BAS i sin helhet lämpligt att användas. Formuläret bör användas på de platser där utredningsarbetet vanligtvis sker, exempelvis vid hembesök eller på socialkontoret.

Syftet med BAS är att handläggaren ska få en nyanserad bild av *den äldres egen uppfattning* om sin situation och sitt behov av hjälp och stöd i den dagliga livsföringen. Tillsammans med annan relevant information ger uppgifterna ett underlag för beslut om insatser enligt socialtjänstlagen. Vid en behovsbedömning för personer som har nedsatt beslutskapacitet kan närstående personers uppgifter ha särskilt stor betydelse.

Bedömningsinstrumentet, denna manual samt den rapport som beskriver utvecklingsarbetet [1] finns på Socialstyrelsens webbplats www.socialstyrelsen.se.

Hur ska BAS användas?

BAS (Behov Av Stöd) är ett frågeformulär som kan användas av biståndshandläggare i samtal med personer som ansöker om äldreomsorg, eller vid uppföljning av redan beslutade omsorgsinsatser. Med hjälp av BAS kan handläggaren genomföra en halvstrukturerad intervju, där frågor med fasta svarsalternativ följs av en möjlighet att beskriva den äldres aktuella situation mer detaljerat och nyanserat i fri text.

Syftet är att få en bild av *den äldres personens egen uppfattning* om sin situation och sitt behov av hjälp och stöd i sin livsföring. Tillsammans med annan relevant information ger uppgifterna i BAS ett grundläggande underlag för att bedöma behov och fatta beslut om insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Men oftast räcker det inte med enbart uppgifterna i BAS för att kunna bevilja eller avslå en ansökan om äldreomsorg. Kompletterande uppgifter, till exempel om familjeförhållanden, bostadens utformning, eventuella sjukdomar och hjälpmedel, service i närområdet samt information från andra (t.ex. anhöriga eller sjukvårdspersonal) är oftast nödvändiga [2]. Även handläggarens egna intryck från samtalet med den äldre och med eventuella anhöriga är en viktig del i utredningen.

Formuläret kan användas i alla ärenden där handläggaren bedömer det lämpligt, enligt stycket ”Om utredningen” (se s. 13). Intervjun bör göras på de platser där utredningsarbetet vanligtvis sker, exempelvis vid hembesök eller på socialkontoret. En behovsbedömning för personer som har nedsatt beslutskapacitet ställer andra krav på utredningen, där närstående personers uppgifter har särskilt stor betydelse. Närståendes uppgifter noteras inte särskilt i BAS, annat än som eventuella kommentarer i fri text. Däremot kan givetvis samma frågor besvaras av närstående, så länge det framgår i utredningen vem som lämnat vilka uppgifter.

Innan handläggaren använder formuläret första gången i ett ordinarie utredningsarbete, bör hon eller han läsa igenom alla frågor och denna manual. Det är dessutom bra att öva genom att ställa frågorna till en annan person.

Utredningsarbetet i ärenden som rör äldreomsorg genomförs stegvis. Det innebär i korthet att biståndshandläggaren vanligtvis hanterar ansökan, inhämtar fakta och bedömer den äldres behov innan ett beslut kan fattas [3]. Efter utförda insatser görs en uppföljning och även då kan BAS användas.

Ett samtal där BAS används genomförs enligt följande:

- Handläggaren frågar den äldre personen om hon/han för närvarande anser sig ha svårigheter, inom nio övergripande aktivitetsområden. Frågorna behöver inte ställas i nummerordning. Handläggaren formulerar frågorna på ett sätt som känns naturligt, till exempel: ”Tycker du att du har svårt att ...?” eller ”Brukar du ha svårt att ...?”. Handläggaren sätter ett kryss vid det svarsalternativ (Ja eller Nej) som bäst motsvarar den äldres beskrivning.

- Om handläggaren känner sig tveksam till om den äldre har förstått frågan kan det vara bra att ge exempel på tänkbara aktiviteter innan man går vidare till nästa område. Det är viktigt att vara medveten om att den äldre både kan överskatta och underskatta sin egen förmåga.
- Om den äldre personen *inte* anser sig ha någon svårighet i ett aktivitetsområde, eller om handläggaren/den äldre bedömer att frågan inte är relevant för ärendet, väljs svarsalternativet ”Ej känt/relevant”. Handläggaren går sedan vidare till nästa område.
- Om den äldre säger sig ha någon svårighet frågar handläggaren vad det handlar om och hur svårt den äldre anser sig ha. Handläggaren sätter ett kryss vid det svarsalternativ som bäst motsvarar den äldres beskrivning. Svarsalternativen varierar mellan ”Ingen svårighet” till ”Total svårighet”. Alternativet ”Total svårighet” innebär att den äldre inte alls klarar aktiviteten. Särskilda omständigheter eller annan information kan handläggaren beskriva i fri text. Handläggaren ska också fråga om den äldre anser sig behöva hjälp inom det aktuella livsområdet. I de fall den äldre önskar hjälp eller stöd avgör handläggaren om ytterligare frågor behöver ställas och om det behövs andra underlag för att kunna bedöma det specifika behovet.
- Därefter kan de tre övriga frågorna ställas. Dessa kan vara av relevans för äldre personers livsföring. Den första frågan handlar om hur den äldre tycker att bostaden fungerar. Den andra frågan handlar om huruvida den äldre tycker sig ha något personligt stöd som underlättar livsföringen. Den tredje frågan handlar om hur den äldre känt sig i olika avseenden under den senaste tiden. Hur lång tid som avses med ”den senaste tiden” kan den äldre själv bestämma; det kan växla med ärendets art. Om den äldre frågar hur långt tillbaka som hon/han ska tänka, kan handläggaren föreslå ”de senaste två veckorna”. Om den äldre säger sig ha känt sig otrygg, nedstämd eller utan matlust, bör handläggaren fråga om den äldre personen vill ha hjälp eller stöd på något sätt.
- Totalt besvaras 15 frågor i de ärenden där formuläret används. Antalet detaljerade frågor som kan besvaras beror på hur många områden som är relevanta i det aktuella ärendet. Om den äldre är intresserad av att få en utredning om sin livsföring ur olika aspekter, är BAS lämpligt att använda i sin helhet. Det innebär att mellan 15 och 53 frågor med fasta svarsalternativ kan besvaras. För varje fråga finns möjlighet att beskriva den unika situationen mer detaljerat i fri text.
- Avslutningsvis kan handläggaren sammanfatta den äldres uppfattning om sitt behov av hjälp eller stöd genom att markera vilka områden som den äldre säger sig behöva stöd eller hjälp i.

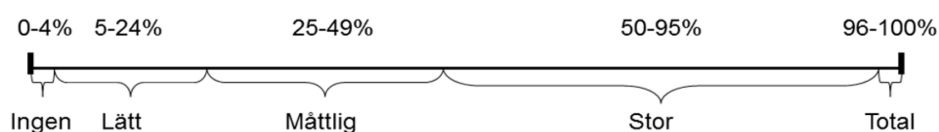
Hur ska svarsskalan tolkas?

De nio övergripande frågorna om behov av stöd samt den sista frågan om hur den äldre känt sig den senaste tiden, besvaras med Ja, Nej eller Ej känt/relevant.

De frågor som handlar om hur svårt den äldre personen tycker sig ha i olika konkreta aktiviteter, besvaras enligt ICF:s rekommendation (Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa [4]). Svarsskalan består av fem alternativ, vilka kan beskrivas i procent. Skalan går från ”Inga svårigheter” (0 %) till ”Total svårighet” (100 %). Total svårighet betyder här att den äldre inte alls klarar en viss aktivitet (Figur 1).

Om den äldre redan har stöd (t.ex. ett hjälpmedel, personligt stöd eller liknande) för en viss aktivitet, bör handläggaren notera om förmågan har skattats med eller utan hjälpmedlet/stödet.

Figur 1. Svarsskala för grad av svårighet eller problem, med en procentuell fördelning av de fem skalstegen [4].

För de övriga två frågorna om bostad och personligt stöd gäller samma svarsskala, men de verbala benämningarna varierar från: ”Inget hinder” till ”Totalt hinder” (fråga 1) respektive från ”Fullständigt underlättande” till ”Inte alls underlättande” (fråga 2).

Även om svaren på frågorna med fasta svarsalternativ senare kan registreras med siffror görs ingen beräkning (t.ex. summa eller medelvärde) av resultatet. Resultatet är beskrivande och svaren fyller två funktioner. Dels kan svaren ge en övergripande bild av i vilka avseenden den äldre beskriver svårigheter i den dagliga livsföringen, dels kan svaren från en första utredning jämföras med svaren vid en uppföljning. Det är också möjligt att sammanställa avidentifierade svar för uppföljningar på olika nivåer, lokalt, regionalt eller nationellt. Det centrala är att det är den äldres egen uppfattning som dokumenteras med hjälp av BAS, vilket är av betydelse både i det enskilda ärendet och vid verksamhetsuppföljningar på olika administrativa nivåer.

Hur ska frågorna ställas?

Frågorna i BAS följer ICF:s terminologi, eftersom dessa termer ska utgöra grunden för ett gemensamt fackspråk för personal, både i hälso- och sjukvården och i socialtjänsten. ICF ska göra det möjligt att följa individers hälsa över tid och att göra jämförelser mellan verksamheter och länder. ICF:s termer är beskrivningar på individnivå och skapar förutsättningar för att mäta många aspekter av en persons livssituation.

De nio områdena kan förklaras för den äldre personen med hjälp av de konkreta aktiviteterna. Det är olika antal aktiviteter per område. Dessa områden har identifierats som särskilt relevanta för äldre personers livsföring. Aktiviteterna kan betraktas som exempel, där svårigheter kan orsaka ett behov av omsorg, men andra svårigheter kan givetvis också vara aktuella i ett enskilt ärende. Varje fråga bör ställas på ett sätt som känns naturligt för handläggaren. Det väsentliga är att den äldre personen förstår frågan. Det kräver att handläggaren anpassar sitt språkbruk efter den person som hon/han möter.

Nedan följer beskrivningar av de aktuella områdena, med exempel som ligger nära det språkbruk som praktiskt yrkesverksamma i äldreomsorgen använder. Områdena benämns i ICF enligt följande:

1. *Lärande och att tillämpa kunskap* – området beskrivs i ICF som lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande.
 - Området handlar här främst om problemlösning och beslutsfattande. Det kan t.ex. vara att se till att något som gått sönder blir lagat eller att slänga matvaror som blivit dåliga.
2. *Allmänna uppgifter och krav* – området beskrivs i ICF som förmågan att genomföra enstaka eller flera uppgifter, organisera arbetsgång och hantera stress.
 - Området handlar här främst om att kunna planera, hantera och fullfölja vad den dagliga livsföringen kräver. Det kan t.ex. vara att äta regelbundet, följa en medicinsk ordination eller passa en avtalad tid.
3. *Kommunikation* – området beskrivs i ICF som kommunikation genom tecken, språk och symboler. Det innefattar att ta emot och förmedla budskap, att föra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder.
 - Området handlar här främst om att kunna göra sig förstådd eller ta emot information. Det kan t.ex. vara att kunna höra och förstå tal, se och förstå text, kunna göra sig förstådd på svenska och att använda telefon, larm eller dator.
4. *Förflyttning* – området beskrivs i ICF som förmågan att kunna ändra kroppsställning, förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta

eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel.

- Området handlar här främst om att kunna röra sig. Det kan t.ex. vara att resa sig ur en stol eller säng, plocka upp en penna, ta sig mellan olika våningar, ut på balkongen eller fram längs gatorna i grannskapet.
5. *Personlig vård* – området beskrivs i ICF som egen personlig vård, att tvätta och torka sig själv, ta hand om sin kropp och kroppsdelar, klä sig, äta och dricka samt sköta sin egen hälsa.
- Området handlar här t.ex. om att kunna tvätta sig, klippa naglarna, kamma håret, borsta tänderna, att äta varierat eller följa hälsoråd¹.
6. *Hemliv* – området beskrivs i ICF som husliga och dagliga sysslor och uppgifter. Det innefattar att skaffa bostad, mat, kläder och andra förnödenheter, hålla rent, reparera och ta hand om personliga och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra.
- Området handlar här främst om att kunna laga mat, handla, utföra annat hushållsarbete och utträta ärenden. Det kan t.ex. vara att laga och servera mat, samla ihop och kasta sopor, laga kläder, underhålla hjälpmedel, ta hand om växter eller djur.
7. *Mellanmänniska interaktioner och relationer* – området beskrivs i ICF som handlingar och uppgifter som behövs för samspel med människor på ett i sammanhanget lämpligt sätt.
- Området handlar här främst om att kunna ha kontakter med andra personer i privata eller formella sammanhang. Det kan t.ex. vara kontakter med familj/släktingar, vänner/grannar eller myndigheter/organisationer som Försäkringskassa, vårdcentral, frisör eller fotvård.
8. *Viktiga livsområden* – området beskrivs i ICF som förmågan att engagera sig i och utföra sådana handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning och ekonomiska transaktioner.
- Området handlar här främst om ekonomiska transaktioner. Det kan t.ex. vara att kunna betala räkningar eller hantera pengar vid inköp.
9. *Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv* – området beskrivs i ICF som de handlingar som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen.
- Området handlar här t.ex. om att delta i föreningsliv, utöva ett intresse, besöka kyrkan (synagogan, moskén) eller en gravplats, eller att kunna rösta vid allmänna val.

Dessutom finns tre övriga frågor. Den första frågan handlar om vad den äldre personen tycker om sin bostad. Tillgängligheten i bostaden kan ha avgörande betydelse för hur den äldre kan klara sin livsföring. Vid ett hembesök kan

¹ Biståndshandläggaren kan även ha en roll när det gäller de särskilda tandvårdsstöden uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård, t.ex. genom att utfärda tandvårdsintyg (Proposition 1997/98, Reformerat tandvårdsstöd).

handläggaren själv studera bostadens utformning, men det kan vara av värde att veta hur den äldre upplever att bostaden fungerar i den dagliga livsföringen.

Den andra frågan handlar om huruvida den äldre tycker sig ha något personligt stöd. Här kan information från eventuella anhöriga vara ett värdefullt komplement, men det är lika viktigt för handläggaren att förstå vilket stöd den äldre själv tycker sig ha tillgång till.

Den tredje frågan består av fyra delfrågor. Dessa finns som ICF-termer men har formulerats om något för att passa bättre in i äldreomsorgens språkbruk. Frågorna är negativt formulerade, men kan lika gärna ställas i positiv form. Handläggaren kan alltså lika gärna fråga om den äldre känt sig trygg istället för otrygg (haft god aptit istället för varit utan matlust, känt sig nöjd med livet istället för nedstämd, eller liknande.) Om handläggaren t.ex. frågat om den äldre ”känt sig trygg hemma under den senaste tiden” och den äldre svarat ”Ja”, kryssar handläggaren naturligtvis i rutan för ”Nej” som svar på frågan om ”Otrygg i bostaden”.

Frågorna om hur den äldre känt sig den senaste tiden rör områden som är viktiga för många äldre personer:

- *Trygghet* är en aspekt av välbefinnande. Vad som gör att vi känner oss trygga skiljer sig åt mellan olika personer. Känslan av trygghet kan påverkas av både fysiska, psykiska, sociala och existentiella faktorer. Enligt Allmänna råd om värdegrunden i socialtjänsten bör den som ansvarar för en verksamhet ”verka för att äldre personer ska känna trygghet” [5, 6].
- *Nedstämdhet*. Psykisk ohälsa är minst lika vanligt bland äldre som bland yngre personer. T.ex. lider uppskattningsvis 12–15 procent av personer över 65 år av depression, vilket kan jämföras med 4–10 procent för hela befolkningen [7].
- *Matlust*. Åldrandet gör att risken för sjukdom och undernäring ökar. Aptiten och ätandet kan påverkas av både fysiska faktorer (t.ex. svårighet att sitta, röra sig eller svälja), psykiska faktorer (t.ex. nedstämdhet) eller sociala faktorer (t.ex. ensamhet). Livsmedelverket har publicerat råd om måltider till personal i äldreomsorgen och även skrivit ett särskilt råd till biståndshandläggare [8].

Därför är områdena trygghet, nedstämdhet och matlust viktiga att uppmärksamma vid en utredning av en persons behov av äldreomsorg.

Varför ett bedömningsinstrument?

Professionella bedömningar kan få långtgående konsekvenser för en enskild individ. För att veta om en utredning är regelrätt genomförd är det nödvändigt att det framgår av dokumentationen vilken information som bedömningen grundar sig på, vem som har lämnat informationen samt hur bedömningen har gått till.

Ett ändamålsenligt instrument bidrar till ett systematiskt utredningsarbete och kan minska risken för att gotyckliga beslut fattas. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen ska myndigheter beakta allas likhet inför lagen. Det innebär att behov ska bedömas på ett så enhetligt sätt som möjligt. Därför ska en utredning om behov göras på liknande sätt för alla sökande, oberoende av var i landet personer bor eller vilken handläggare som gör bedömning. Kravet på enhetlighet kan främjas genom att biståndshandläggare arbetar systematiskt.

Om utredningen

Enligt socialtjänstlagen ska en socialnämnd ”... inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden” (11 kap. 1 § SoL). Med utredning menas all den verksamhet som syftar till att göra det möjligt för nämnden att fatta ett beslut. Utredningen ska vid en ansökan om bistånd (enligt 4 kap. 1 § SoL) kunna leda till ett beslut om huruvida den enskilde personen ska beviljas bistånd eller ej. Därmed ska det i utredningen ingå en behovsbedömning, en bedömning av huruvida den enskildes behov behöver uppfyllas för att personen ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå samt en bedömning av huruvida den enskilde själv, eller på annat sätt än via bistånd, kan få behovet tillgodosett.

Av 7 § förvaltningslagen (1986:223), FL, framgår att handläggningen ska genomföras så enkelt, snabbt och billigt som möjligt, utan att säkerheten eftersätts. En utredning styrs även av den så kallade officialprincipen. Principen innebär att nämnden har ett ansvar att se till att ett ärende blir så utrett som dess beskaffenhet kräver [2]. Av detta följer bland annat att en utredning inte får göras mer omfattande än vad som är motiverat i det aktuella fallet. Officialprincipen ställer krav på att biståndshandläggare gör professionella avvägningar om vilken information som är nödvändig i varje enskilt fall.

Äldreomsorgens värdegrund

Socialtjänsten ska bidra till att äldre personer har möjlighet att både leva och bo under trygga förhållanden och ha ett så aktivt och meningsfullt liv som möjligt. Dessutom ska omsorgen verka för att äldre personer får ett värdigt liv och känner välbefinnande i så stor utsträckning som möjligt. Detta framgår av den nationella värdegrunden för äldreomsorgen som förtydligats i socialtjänstlagen år 2011 (5 kap. 4 § SoL) [9, 10].

Kortfattat kan värdegrunden beskrivas som att äldreomsorg ska ges med respekt för den äldres integritet och självbestämmande, att huvudmännen ska verka för att den äldre ska känna trygghet och att de insatser som ges ska vara av god kvalitet. Även den äldres rätt till delaktighet under utredning och i samband med beslut är reglerat, t.ex. i 3 kap. 5 § SoL och 17 § FL. Därför är det naturligt att uppgifter i första hand lämnas av den enskilde själv. Det gäller även om den äldre över- eller underskattar sin förmåga att klara vardagen. Som en följd av det består instrumentet BAS därför enbart av frågor som ställs direkt till den äldre personen själv.

Hur BAS utvecklats

Några områden i ICF (Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa [4]) har tidigare identifierats som särskilt relevanta för äldres behov av omsorg. Det gjordes i en undersökning där biståndshandläggare granskat utredningar och övervägt vad socialtjänstlagen säger om kommunernas skyldigheter [3, 11]. Ett preliminärt frågeformulär konstruerades utifrån de områden som identifierats. Variabler och svarsskala utgick huvudsakligen från ICF:s termer om *Aktivitet och delaktighet*.

Efter en inledande förstudie prövades det preliminära formuläret vid två tillfällen och reviderades något efter varje prövning. Först prövades tillförlitligheten i frågorna genom att två handläggares bedömningar jämfördes i 151 ärenden (interbedömar-reliabilitet). Graden av överensstämmelse mellan handläggarnas tolkningar av de äldres svar på 37 frågor (om konkreta aktiviteter i den preliminära versionen av formuläret) varierade mellan .60 och .88 (intraklass-korrelation). Det innebär att frågorna kan bedömas vara tillräckligt entydiga för att handläggarna ska uppfatta dem likvärdigt. Därefter prövades relevansen i frågorna genom att handläggarens bedömning jämfördes med den äldres egen uppfattning om sitt behov av stöd i 100 andra ärenden (kriterie-validitet). Graden av överensstämmelse mellan den äldres svar på frågan om hon/han behövde stöd och handläggarens sammanvägda bedömning av om den äldre behövde stöd (för de nio aktivitetsområdena samt frågorna om trygghet, nedstämdhet och aptitlöshet) varierade mellan 72 och 93 procent per fråga. Det visar att de äldre och handläggarna var överens i en klar majoritet av ärendena, vilket kan tolkas som att frågorna i tillräckligt hög grad mäter den äldres behov av omsorg.

Vid båda dessa prövningar lämnade dessutom både äldre och handläggare sina synpunkter på formuläret, vilket var ett sätt att få en bild av hur användbart formuläret upplevdes. Det preliminära formuläret användes både vid nya ärenden och vid uppföljningar. Däremot användes det inte vid samordnad vårdplanering eller i ärenden där den sökande hade en demensdiagnos.

Slutligen gjordes en granskning av 80 utredningar (där 40 utredningar som gjorts med hjälp av instrumentet jämfördes med 40 som gjorts utan instrumentet) för att se om formuläret bidrog till en ökad helhetssyn. Med ökad helhetssyn menas här att fler aktivitetsområden beskrevs i utredningen.

Prövningarna av BAS genomfördes i en storstadsstadsdel, en större stad samt i fyra glesbygdskommuner. Kommunerna representerade olika geografiska delar av Sverige; i länen Skåne, Östergötland, Västmanland och Västernorrland.

Att använda formuläret i ett samtal tog alltifrån cirka tio minuter till knappt två timmar. Den stora skillnaden i tid kan främst förklaras av att de olika ärendena varierade mycket i komplexitetsgrad.

Sammantaget visar resultatet att frågorna i BAS:

- är tillräckligt entydiga för att kunna fungera i det sammanhang de är utvecklade för
- i tillräckligt hög grad mäter olika aspekter av en äldre persons behov av omsorg
- bedöms användbara för sitt syfte av både äldre personer och biståndshandläggare
- förefaller främja en ökad helhetssyn i kartläggningen av den äldres situation.

En närmare beskrivning av hur prövningarna har genomförts och deras resultat finns redovisat i en särskild rapport [1]. ICF-koder för termerna finns i bilaga 1.

Referenser

1. Socialstyrelsen. Den äldres röst - Instrument med nationellt fackspråk för Behov Av Stöd (BAS); 2013. Nr.: 2013-1-11.
2. Socialstyrelsen. Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010. Nr.: 2008-101-1.
3. Socialstyrelsen. Att beskriva behov och insatser med nationellt fackspråk. Utvecklingen av en nationell modell för systematiskt arbetssätt och strukturerad dokumentation inom äldreomsorgen. Stockholm; 2012. Nr.: 2011-11-14.
4. Socialstyrelsen. Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa. Stockholm: Socialstyrelsen och WHO; 2010. Nr.: 2010-4-26.
5. Socialstyrelsen. Äldreomsorgens nationella värdegrund - Ett vägledningsmaterial; 2012. Nr.: 2012-3-3.
6. Socialstyrelsen. Socialstyrelsens allmänna råd om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre; 2012. Nr.: 3/2012.
7. Socialstyrelsen. Äldres behov av psykiatrisk vård och stöd; 2012. Nr.: 2012-2-22.
8. Livsmedelsverket. Råd bra mat i äldreomsorgen. Verksamhetsansvariga Biståndshandläggare. 2012; www.livsmedelsverket.se
9. SOSFS. 2012:3 (S), Värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre.
10. Socialstyrelsen. Värdegrunden - ett etiskt riktmärke för äldreomsorgen. Evidensbaserad praktik; 2011.
11. Socialstyrelsen. Öppna jämförelser av vård och omsorg om äldre 2007 - 2009. Slutrapport från ett treårigt regeringsuppdrag. Stockholm; 2010. Nr.: 2010-1-6.

Bilaga 1

ICF-koder för termer i formuläret BAS

Lärande och att tillämpa	ICF-kod:
Att lösa problem	d175
Att fatta beslut	d177
Allmänna uppgifter och krav	
Att genomföra daglig rutiner	d230
Kommunikation	
Att tala	d330
Att ta emot talade meddelanden	d310
Att ta emot skrivna meddelanden	d325
Att skriva meddelanden	d345
Att använda kommunikationsutrustning	d3600
Förflyttning	
Att ändra grundläggande kroppsställning	d410
Att lyfta och bära föremål	d430
Handens finmotoriska användning	d440
Att gå	d450
Att gå i trappa	d4551
Att röra sig inom hemmet	d4600
Att röra sig utanför hemmet och andra byggnader	d4602
Personlig vård	
Att tvätta sig	d510
Kroppsvård	d520
Att sköta toalettbehov	d530
Att klä sig	d540
Att äta och dricka	d550+d560
Att sköta sin egen hälsa	d570
Hemliv	
Att handla	d6200
Att bereda måltider	d630
Att städa upp efter matlagning och diska	d6401
Att avlägsna avfall	d6405
Att tvätta och torka kläder	d6400
Att städa bostaden	d6402
Att ta hand om hemmets föremål	d650

Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Att skapa och behålla formella relationer	d740
Att skapa och behålla informella sociala relationer	d750
Att skapa och behålla familjerelationer	d760

Viktiga livsområden

Grundläggande ekonomiska transaktioner	d860
Komplexa ekonomiska transaktioner	d865

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Att engagera sig i samhällsgemenskap	d910
Att engagera sig i rekreation och fritid	d920
Att engagera sig i religion och andlighet	d930

Övriga frågor

Om boende	e155
Om personligt stöd	e399

Känsla av

Otrygghet	b1528
Aptitlöshet	b1302
Nedstämdhet	b1528

Omformulering av ICF-koder: